

Qodobka 779aad

1. Qofna kuma hantiyi karo gubasho wax ka duwan wixii uu cuskanayey, qofna naftiisa uma beddelan karo sababta haysashadiisa iyo salka ay ku taagan tahay haysashadiisa toona.

2. Hase yeeshee, wuxuu awoodi karaa inuu wax ku hantiyo gubasho, haddii sifada haysashadiisu ku beddelanto wax qof kale sameeyey, ama isagu sameeyey oo loo qaadan karo is hortaag xaqa kii lahaa, hase yeeshee markaasna gubashaddu waxey ka billaabaneysaa taariikhda beddelaada la sameeyey (momento della inversione).

Qodobka 780aad

Waxa ku saabsan tirada muddada iyo joojinta, gubashada ama ka go'idiisa ama kolka Maxkamadda horteeda lagu qabsanayo, iyo ka tanaasulidda iyo heshiiska ku saabsan in la beddelo muddada, waxaa la dabaqayaa qodobka gubashada xaq-rididda ah haddii eyna ka hor imaaneyn dabecadiisa iyo iyadoo la dhowrayo waxa soo socda :

Qodobka 781aad

Inkasta ha noqotee muddada gubashada wax lagu yeesho waa joogsaneysaa haddii la helo sabab joojisa.

Qodobka 782aad

1. Waa go'cysaa gubashada wax lagu yeesho, haddii haystuhu haysashada iska dhaafo ama uu waayo, dad kaleba ficilkooda haku waayee.

2. Hase yeeshee, gubashada ku go'imeyso, waayitaanka haysashada haddii haystuhu ku soo ceshado laba sanno gudahood ama dacwadda soo cesashada ku oogo muddadaas.

— 206 —

HAYSASHADA LAGU HANTIYO GUURTO

Qodobka 783aad

1. Qofkii haysta guurto ama xaq ceyn ah ee ku xiran guurto, ama waraaq kan watay waxaa ku qoran leeyahay (titolo al portatore) kuna haysta sabab xaq ah, isagaa noqonaya kii lahaa haddiiba uu niyadsamaa markuu gacan ku dhigay.

2. Haystaha haddii uu niyadsan yahay cuskanayana sabab xaq ah uuna qaadanayey in sheygu uu haystay dulsameyn wax culeys ah ama ayan wax ku xerneyn wuxuu yeelanayaa hantida iyadoo saafi ah.

3. Haysashada qudheedaa loo qaadanayaa jney jiraan sabab xaq ah iyo niyadsami, haddii aan la sugin wax weydaarsan ceynkaas.

Qodobka 784aad

1. Qofka leh guurto ama waraaq kan watey waxa ku qoran leeyahay (titolo al portatore) hadduu waayo ama laga xado, waxaa u bannaan inuu ka soo ceshado kii ku haystay niyadsamidda saddex sano gudahood laga billaabo markuu dhumay ama la xaday.

2. Haddiise, qofka haystay waxaas la xaday ama dhumay ka gatay isagoo niyadsan suuqa ama naado ku gatay, ama uu ka gatay qof ka ganacsada ceynkiisa, waxaa u bannaan in uu ka dalbo qofka ceshanaya sheygaas in uu siiyo qiimihii uu ka bixiyey.

HAYSASHADDA LAGU HANTIYO MIRAHA

Qodobka 785aad

1. Haystuhu wuxuu yeeshaa wixii uu qabsado oo mira ah hadduuba niyadsan yahay.

2. Miraha dabiiciga ah ama miraha warshadeed maalin-tey go'do ayaa loo qaadanayaa in la qabsaday, miraha madanigase waxaa loo qaadanayaa in loo qabsaday maalin-maalin.

— 207 —

Qodobka 786aad

Haystaha niyadda-xumi isagoo mas'uul ka ah mirihii uu qabtay dhammaantood iyo tuu dayacay qabashadeeda laga bilaabo markuu noqday mid niyadxun, hase yeeshee wixii uu ku baxshay soo saaridda mirahaas ayuu ceshan karaa.

SOO CELINTA KHARAJYADA

Qodobka 787aad

1. Qofkii loo celiyo hantidiisa waa inuu haystaha u gu-daa wixii kaga baxay ee lagama maarmaanka ah.
2. Masruufaadka dheefta leh waxaa lagu dabaqayaa waxa ay qorayaan qodobbada 734 iyo 735.
3. Haddiise kharajka baxay yahay mid aan loo baahneyn oo qurxin ah ma dalbi karo haystuhu, hase yeeshee waxaa u bannaan in uu siibo waxa uu sameeyey, waxaase laga ra-baa markaas inuu sheygii u celiyo sidii hore, haddii qofka mil-kiyadda leh uusan dooran in sheygu haysto, isagoo bixinaya qiimaha markii la jebin lahaa.

Qoboka 788aad

Haddii qof ka helo haysashada hantiile ama hayste hore, sugana inuu siiyey wixii ka baxay ee masaariif ahaa, wuxuu ka dalbi karan waxaas uu bixiyey kan ceshanaya.

Qodobka 789aad

Haddii uu dalbo hantiiluhu, Garsooraha waxaa u bannaan in uu gooyo waxa ku habboon in lagu bixiyo masaariif-ta ay qorayaan labada qodob oo hore, waxaana u bannaan inuu gooyo in uu bixintu noqoto mid qeyb-qeybsan laguna gudo xilli, isagoo ku xeraya in la hormariyo dammaanad la-gama maarmaan ah. Hantiiluhu wuxuu leeyahay inuu iska-fur-furo waajibkaas oo uu hormariyo lacag le'eg qiimahii qey-bahaas oo laga gooyey dulsaaradeedii taasoo lagu qiyaaso si-cirka sharciga, ilaa iyo waqtiga laga yeelanayo.

— 208 —

MAS'UULIYADDA MARKA SHEYGA UU DHUMO

Qodobka 790aad

1. Haddii haystuhu niyadsan yahay kuna intifaaco sheygii isagoo u qaba inuu leeyahay, mas'uul kama aha in uu siiyo kan ay ku waajibtay inuu u soo celiyo sheygii magdhaw intifaacaas daraadiis.

2. Haystuhu mas'uul kama aha sheyga haddii uu dhumo ama halaabo, intii faa'iido ka soo gaarta dhumiddaas ama halaabidaas mooyee.

Qodobka 791aad

Haddii haystuhu niyadxun yahay, isagaa ka mas'uul ah haddii sheygaasi hallaabo sababtu haba abaatee mid ku timid si lama filaan ah, hadduusanba aannu sugin in sheygu dhumi lahaa ama hallaabi lahaa haba ku jiree gacanta kii xaqa u lahaa.

BAABKA II

XUQUUQDA KU DHISAN MILKIYADDA

MADAXA I

MANFACEYSI, KU DHAQAN IYO DEGID

QEYBTA I

MANFACEYSI

Qodobka 792aad

1. Manfaca waxaa lagu helaa fal sharci ah ama guba-sho.

2. Dad isku xiga waxaa loogu dardaarmi karaa manfaco haddii ay jiraan oo nool yihiin marka la dardaarmayo, sidoo kale waxaa loo dardaarmi karaa ilmo uur ku jira.

Qodobka 793aad

Waxaa la raacayaa markii la joogo xuquuqda uu leeyahay nafcasaduhu iyo waajibaadka saaranba, wixii uu ku dhisnaa oo u dhaliyey xaqa manfacada iyo waxa ay dhigayaan qodobada soo socda.

— 209 —

Qodobka 794aad

Miraha ka baxa waxaa lagu intifaacayo waxaa leh nafacasadaha intey ka le'eg tahay muddada nafaceysiga, iyadoo la dhowrayo xubinta labaad ee qodogka 808.

Qodobka 795aad

1. Nafacsaduhu wixii sidii loogu dhiibay waa inuu ugu dhaqmaa iyo waxa loo sameeyey, waana inuuna ku maamulaa maamul wanaagsan.

2. Hantiiluhuna waa is hortaagi karaa ku dhaqan kasta ee aan bannaaneyn ama khilaafsan sida dabeecadiisu sheyga tahay, haddii uu sugana inuu xuquuqdiisa khatar ku jidho wuxuu awoodi karaa in uu dalbo dammaanad. Hadduusan hormarin nafacsaduhu, ama si aan bannaaneyn ugu dhaqmo sheygii ama ku hagaagsaneyn dabeecadiisa in kasta oo uu is hortaagay hantiiluhu, Garsooraha markaas oo kale wuxuu ka qaadi ku intifaacidda sheyga, wuxuuna u dhiibi karaa qof kale oo maamula. Bal wuxuu awoodi karaa habda siduu xaalku khatar u yahay inuu xukumo in uu dhammaaday xaqqa manfacada iyadoo la dhowrayo xuquuqda dadka kale.

Qodobka 796aad

1. Nafacsaduhu intuu manfaceysanayo ceynta, isagaa laga rabaa kharajka caadiga ah ee koreysa ceyntaas, iyo kharajka kaga baxa shaqada ay dooneyso hagaajinteedu.

2. Kharajka aan caadiga ahaynse ama hagaajinta weyn oo aan ku imaazn nafacsadaha gefkiisa, waxey koreysaa hantiilaha, waana in uu u gudaan nafacsaduhu hantiilaha faaiidada ka dhalatay wixii uu ku bixiyey ceynkaas. Haddiise nafacsaduhu isagu bixiyey kharajkaas, wuxuu leeyahay inuu soo qeshado raasunaalkii markii xaqqa manfaceysugu dhammaado.

Qodobka 797aad

1. Nafacsaduhu waa inuu dhowraa ceynta uu ku intifaacayo sidii qof caadi ah.

— 210 —

2. Isagaana ka mas'uul ah haddii ceyntu dhunto xataa sabab uusan lahayn awgeed, hadduuba kaddib dhacay in uu u celiyo kii lahaa markuu dhammaaday ka manaafacaysigu.

Qodobka 798aad

Haddii uu sheyga baabo'o ama halaabo ee uu u baahdo hagaajin weyn oo waajib ku ah inuu hantiilahu xambaaro kharajkeeda, ama ay u baahato tallaabo looga celinayo khatar aan la fileyn waa in nafcasaduhu markaas dareensiyaa hantiilaha, sidoo kale waa inuu dareensiyaa haddii qof kale ku sheegto xaq ceyntii.

Qodobka 799aad

1. Haddii uu yahay guurto xoolaha laga manaafac sanayo waa in la tiriyaa, waa inuuna dhigaa nafcasaduhu dammaanad, haddii annu dhigin waxaa la gadayaa xoolahaas qiimahoodana waxaa lagu gadayaa saamiyo ka soo baxa dawladdu waxay leedahay (titoli publicii) faa'iidada ka timaadana waxaa yeelanaya nafacsadaha.

2. Haddii nafacsaduhu dhigo dammaanadda wuxuu awoodi karaa inuu ku dhaqmo ceyntii baabi'i kartay hase yeeshee waa inuu u celiyaa beddelkeedii kolkuu dhammaado xaqiisa manaafacaysiga ah.

Wixii ka dhasha xoolaha nool isagaa yeelanaya kaddib markii uu baxsho magdhawga xoolaha asalka ah oo si lama filaan ah u luma (periti).

Qodobka 800aad

1. Wuxuu dhammaanayaa xaq nafaceysigu markuu dhammaado waqtigii loo qabtay, haddiise aan loo qaban muddo, waxaa loo qaadanayaa in xaqaasu jirayo intuu nool yahay nafacsaduhu, xaqaasu wuxuu ku dhammaanayaa si kastaba ha ahaatee dhimashada nafacsadaha, haba ka horreeyee waqti la qabtay.

2. Haddii dhulka manaafacaysanaayey abuur ku yaal markey muddadii dhammaatay, ama nafacsaduhu dhintay, waxaa dhulka loo dhaafayaa nafacsadaha ama dhaxltooyadiisa ilaa uu ka go'o abuurku, hase yeeshee waa iney bixiyaan kiradii dhulka muddadaas.

— 211 —

Qodobka 801aad

1. Wuxuu ku dhammaadaa xaqa manfaceysigu ceyntii laga manaafacsanaayey ee dhunta, hase yeeshee wuxuu u guurayaa sheygii loo kecnay ceyntii hore beddelkeedii.

2. Haddii dhumidda sheygaas laga manaafacsanaayey aanuna keenin gefka hantillaha, lagu khasbi maayo in ceyntii sidii ay ahayd uu u sooceliyo. Hase yeeshee haddii uu soo celiyo, waxaa u soo noqonaya nafcasadaha xaqii manfaceysiga, haddii uusan lug ku lahayn dhumiddaas, markaasna waxaa lagu dhaqmayaa qodobka 796 xubintiisa labaad.

Qodobka 802aad

Xaqa manaafacaysigu wuxuu ku dhammaanayaa inaan lagu dhaqmin sheyga shan iyo toban sannadood.

QEYBTA II

XAQA KU DHAQANKA IYO XAQA DEGIDDA

Qodobka 803aad

Xaqa ku dhaqanka iyo kan degidda intey le'eg yihiin waxaa lagu xadidayaa inta naftooda u baahan yahay, kan xaqaas leh iyo xaaskiisuba iyadoo aan laga tegin wuxuu qorayo waxa uu ku dhisan yahay (titolo) oo dhaliyey xaqaas.

Qodobka 804aad

Loogama tanaasuli karo qof saddexaad xaqa ku dhaqanka iyo kan degiddaba, haddii eysan jirin cudurdaar xoog leh, ama sharad ceynkaas oranaya oo cad.

Qodobka 805aad

Wixii ka baxsan qodobaddaas hore waxaa lagu dabaqayaa qodobada loo dejiyey xaqa manfaceysiga, kuwa ku dhaqanka iyo degidda haddeyanba ka hor imaaneyn dabeecadda ay leeyihiin labadaas xaq.

— 212 —

MADAXA II

XAQA U ADEEGIDDA (SERVITU)

Qodobka 806aad

U adeegiddu waa xaq xadidaya manfaco maguurto si uu uga faa'iideysto maguurto kale oo uu leeyahay qof kale, wuxuuna ku imaan karaa hanti guud, haddii uusan ka hor imaaneyn waxa loo suubiyey hantidaas in loogu dhaqmo.

Qodobka 807aad

1. Xaqa adeegidda waxaa lagu yeeshaa fal sharci ah ama dhaxal.

2. xaqa gubashada waxaa lagu yeelan karaa oo keliya adeegidda muuqata iyadoo uu ku jiro xaqa marida.

Qodobka 808aad

1. Xaqa adeegidda waxaa lagu dhisi karaa sida uu ku talagalo aabaha qosyaka.

2. Ku talagalka aabaha qoyska wuxuu jiraa, haaddey caddaato si kastaba ha ahaatee in qof leh labo maguurto oo kala baxsan uu ka taago (sameeyo) dhexdooda calaamad inuuqata sidaasna uu uga dhaliyey dhexdooda xiriir islabajoog ah oo ku tuseysa in uu jiro xaqa adeegidda haddii labada maguurto ay kale lahaan lahayd hantiilayaal kala duwan.

Markaas haddii. labada maguurto u guuraan gacmo hantiilayaal kala duwan iyadoo xaaladoodu beddelmin waxaa loo qaadanayaa in xaqa adeegidda labada maguurto isku leeyihiin, haddii uusan halkaas jirin sharad cad oo khilaafsan ceynkaas.

— 213 —

Qodobka 809aad

1. Heshiiska xadidaya xuriyadda hantiilaha maguurtada inuu kor u qaado dhisiddiisa tusaalo ahaanna inuusan dhisi karin ilaa heer aan dhaafsaneyn dhirir ahaan iyo ballaar ahaan in go'an, wuxuuna dhalinayaa xaqa adeegidda ee dulsaaran maguurtadaas si maslaxad u ah maguurtayaasha kale ee u dhaw dantoodana loo sameeyey, haddii uusan jirin heshiis sidaa ka duwan.

2. Ku xadgudub kasta ee xadidaadaas lagu sameeyo wuxuu keenayaa hagaajin dabiici ah, hase yeeshee waxaa lagu gaabsan karaa magdhaw khasaareed, haddii Maxkamaddu u aragto iney sidaas ku habboon tahy.

Qodobka 810aad

Xuquuqda adeegidda waxay ku dhismeysaa wixii dhaliyey iyo caadada degaanka iyo axkaamta soo socota.

Qodobka 811aad

1. Qofka leh maguurtada adeegga lihi, wuxuu sameyn karaa hawlaha lagama maarmaanka u ah ku dhaqmidda xaqa adeegga iyo wixii lagu dhawri karo. Wuxuuna xaqaas ugu dhaqmi karaa si ayan ugu imaan dhib, maguurtadaas adeegeysa (Fondo servente).

2. Baahida cusboonaata maguurtada loo adeegayo si kastaba ha noqotee, ma u keeni karto culeys dhulka ay u adeegeyso.

Qodobka 812aad

Hantiilaha leh maguurtada adeegeyso, waajib kuma aha inuu sameeyo hawlaha maslaxadda u ah maguurtada loo adeegayo, haddii eysan hawlahaasu u ahayn lagama maarmaan ku dhaqmidda caadiga ah ee adeegii, haddii uusan jirin heshiis sidaas ka duwan.